

MAT Á UMHVERFISÁHRIFUM
DRANGSNESVEGAR NR. 645 - 01 UM SELSTRÖND Í
STEINGRÍMSFIRÐI VEGNA VEGARLAGNINGAR FRÁ
HÁLSGÖTUGILI AÐ AKRANESI

SAMKVÆMT LÖGUM NR. 63/1993
ÚRSKURÐUR SKIPULAGSSTJÓRA RÍKISINS

1. INNGANGUR

Með vísan til laga nr. 63/1993, um mat á umhverfisáhrifum, voru tveir kaflar Drangsnisvegur nr. 645 - 01 í Steingrímsfirði tilkynntir til skipulagsstjóra ríkisins með bréfi dagsettu 23. nóvember 1994.

Annars vegar er um að ræða veglínu frá Hálsögutugili að Hellu, sem tilkynnt var til annarrar athugunar skv. úrskurði skipulagsstjóra ríkisins frá 15. september 1994. Hins vegar er um að ræða veglínu frá Reykjanes hrygg um Hveravík að Akranesi, sem tilkynnt var til frumathugunar. Er hér á eftir fjallað um vegaframkvæmdina sem eina heild í úrskurðinum og ekki gerður greinarmunur á þeim hluta sem tilkynntur var til frumathugunar og þeim sem tilkynntur var til annarrar athugunar.

Framkvæmdaraðili: Vegagerðin.

Athugun skipulagsstjóra ríkisins: Framkvæmdin var tilkynnt til embættis skipulagsstjóra ríkisins þann 23. nóvember 1994 og matsskýrsla lögð fram. Framkvæmdin var auglýst opinberlega þann 7. desember 1994 og birtist auglýsingin í Lögbirtingablaðinu, Morgunblaðinu og Vestfirsku Fréttablaðinu. Matsskýrslan lá frammi til kynningar frá 7. desember 1994 til 12. janúar 1995 hjá Skipulagi ríkisins og í verslun Kaupfélags Steingrímsfjarðar á Drangnesi. Sjö athugasemdir bárust á kynningartíma. Leitað var umsagnar þriggja opinberra umsagnaraðila, Náttúruverndarráðs, sveitarstjórnar Kaldrananes hrepps og Þjóðminjasafnsins.

Gögn lögð fram við athuginina:

1. Steingrímsfjörður: Drangsnisvegur 645-01 um Selströnd, **Matsskýrsla**. Vegagerðin, Ísafirði í nóvember, 1994.
2. Steingrímsfjörður: Drangsnisvegur 645-01 um Selströnd, **Teikningahefti**. Vegagerðin, Ísafirði í október, 1994.
3. Steingrímsfjörður: Drangsnisvegur 645-01 um Selströnd, Umhverfismat. **Frummatsskýrsla**. Vegagerðin, Ísafirði í júlí, 1994.

2. UMSAGNIR

Leitað var umsagnar **Náttúruverndarráðs** með bréfi dagsettu 30. nóvember 1994 og barst umsögnin í bréfi dagsettu 29. desember 1994. Þar segir meðal annars:

„Ljóst er að fyrirhuguð vegaframkvæmd mun hafa í för með sér töluverða breytingu á landslagi. Upplýsingar um náttúrufar í Steingrímsfirði eru ítarlegri í skýrslu Vegagerðarinnar um frekara mat á umhverfisáhrifum en í frummatsskýrslunni. Samanburður á tveimur mismunandi vegstæðum á milli stöðva 1000 og 6100 gefur einnig góðar upplýsingar sem Náttúruverndarráð hefur tekið tillit til í sinni ákvörðun. Það er álit ráðsins að þær upplýsingar sem koma fram í skýrslu Vegagerðarinnar dags. nóvember 1994, svari þeim athugasemdum sem Náttúruverndarráð gerði með bréfi 9. ágúst sl.

Náttúruverndarráð samþykkti á fundi sínum þann 21. desember að gera ekki athugasemdir við að lagður verði vegur meðfram strandlengjunni á Selströnd frá Hálsgötugili að Hveravík, sbr. gögn Vegagerðarinnar dags. október 1994, neðri leið.

Lögð er á það áhersla að efnisnámur verði takmarkaðar að flatarmáli eins og kostur er. Haft verði samband við eftirlitsmann Náttúruverndarráðs þegar að framkvæmdum kemur og að frágangur efnisnáma verði í samráði við hann."

Náttúruverndarráð sendi Vegagerðinni á Ísafirði afrit.

Leitað var umsagnar **hreppsnefndar Kaldrananeshrepps** með bréfi dagsettu 29. nóvember 1994. Umsögn barst í bréfi dagsettu 13. desember 1994 og þar segir m.a.:

„Hreppsnefnd Kaldrananeshrepps mælir með svonefndri neðri leið, eins og hún er nefnd af framkvæmdaraðila, og með vísan til 17. gr. reglugerðar nr. 179/1994, telur sveitarstjórn að fjallað sé á fullnægjandi hátt um þá þætti framkvæmdarinnar sem tilteknir voru í úrskurði skipulagsstjóra frá 15/9 1994. Jafnframt er talið að tilgreindar mótvægisáðgerðir séu fullnægjandi.

Varðandi frummat á veglínu á Reykjaneshrygg yfir Hveravík að Akranesi, telur sveitarstjórn, með vísan til 3. mgr. 11. gr. reglugerðar nr. 179/1994, að framkvæmdin muni ekki hafa umtalsverð eða óásættanleg umhverfisáhrif. Hreppsnefndin telur þó rétt að framkvæmdaraðili skoði aðra möguleika á milli stöðva 8300 og 9200. Haft verði í huga beinni leið með vegstyttingu og núverandi snjóastaðir á leiðinni. Ekki er þó talið að breyting hefði í för með sér neikvæð umhverfisáhrif."

Hreppsnefnd Kaldrananeshrepps sendi Vegagerðinni á Ísafirði afrit.

Athugasemd **Vegagerðarinnar á Ísafirði** við framangreinda umsögn hreppsnefndar barst með bréfi dagsettu 20. janúar 1995 og þar segir:

„Í athugasemdum hreppsnefndar segir m.a.: „Varðandi frummat á veglínu á Reykjaneshrygg yfir Hveravík að Akranesi, telur sveitarstjórn, með vísan til 3. mgr. 11. gr. reglugerðar nr. 179/1994, að framkvæmdir muni ekki hafa umtalsverð eða óásættanleg umhverfisáhrif. Hreppsnefnd telur þó rétt að framkvæmdaraðili skoði aðra möguleika á milli stöðva 8300 og 9200. Haft verði í huga beinni leið með vegstyttingu, og núverandi snjóastaðir á leiðinni. Ekki er þó talið að breyting hefði í för með sér neikvæð umhverfisáhrif."

Vegagerðin telur að með framlagðri tillögu hafi verið tekið tillit til snjóastaða á ofangreindum kafla (milli stöðva 8300 og 9200). Færsla og hækkun vegarins milli stöðva 9000 og 9100 er, að mati stofnunarinnar, nægileg til að snjór, sem skefur af barðinu ofan vegarins á þessu stöðvabili, muni ekki setjast á veginn í neinum mæli. Beygjan fram á Reykjaneshrygginn, það er beygjan milli stöðva 8200 og 8700, er til að minnka langhalla úr 12% í 7%. Halli yfir 8% er ekki ásættanlegur, nema um aðrar lausnir sé ekki að ræða.

Lauslega hefur verið skoðuð veglína, sem liggur í mjúkum boga milli stöðva 8100 og 8800. Með djúpri skeringu, að meðaltali 4 m, á um 100 m kafla, má ná viðunandi hæðarlegu (8% langhalli) yfir Reykjaneshrygginn. Sú veglína yrði um 220 m styttri en veglína samkvæmt framlagðri tillögu. Skering þessi, en hún mundi liggja þvert á aðal skafrenningsáttir, yrði væntanlega sléttfull af snjó, ef þannig viðraði. Nauðsynlegt yrði því að leggja vetrarbraut meðfram skeringunni, milli stöðva 8140 og 8340. Lengd þessarar vetrarbrautar yrði því álfka

löng og ofangreind stytting. Sprengja þarf fyrir allri skeringunni, eða um 8000 m³. Kostnaður við sprengingarnar eingöngu mundi nema um 4 Mkr. Ef sprengd verður 20 m breið, 4 m djúp og 100 m löng gjá í gegnum Reykjaneshrygginn yrði vissulega um mikið jarðrask að ræða. Hvort slík gjá ylli meira jarðraski en nýr vegur er matsatriði. Mismunur umhverfisáhrifa af völdum umferðarinnar einnar sér, hvor kosturinn sem valinn yrði, er þó hverfandi. Sökum kostnaðar hallast Vegagerðin frekar að framlagðri tillögu."

Leitað var umsagnar **Þjóðminjasafns Íslands** með bréfi dagsettu 30. nóvember 1994 og barst umsögn dagsett þann 21. desember 1994. Þar segir:

„Fornleifadeild Þjóðminjasafns Íslands álitur, að í frekara mati á umhverfisáhrifum Vegagerðarinnar á Drangnesvegi um Selströnd hafi verið tekið fullt tillit til fyrri ábendinga fornleifadeildar. Fornleifakönnun á efnistökuastað E7 er óumflýjanleg með hliðsjón af niðurstöðum í skýrslu fornleifadeildar dags. 12. 9. 1994 um að færa verði malarnámu E7 úr túninu vestan Kolsár. Beiðni um fornleifakönnun á þessum stað og öðrum stöðum sendist þjóðminjaverði, sem beinir henni til Fornleifanefndar. Æskilegt er að það gerist tímanlega, svo hægt sé að meta umfang rannsókna og að finna fornleifafræðing til að annast verkið.

Það er enn fremur ósk fornleifadeildar, að ef neðri leið verður valin, verði sótt um leyfi til undanþágu frá 20 metra reglu þjóðminjalaganna [innskot Sk. r. v. Örlygsstaða] til nýrrar Fornleifanefndar, sem væntanlega mun koma saman í ársbyrjun 1995."

Umsögnin var send Vegagerðinni á Ísafirði, þann 22. desember 1994.

Allar umsagnir liggja frammi hjá Skipulagi ríkisins þar til kærufrestur er liðinn.

3. ATHUGASEMDIR

Á kynningartímanum bárust athugasemdir frá sjö aðilum:

Athugasemd barst frá Sigvalda Ólafssyni, sem dagsett er þann 2. janúar 1995 og þar segir:

„Vegna skýrslu um kostnað og snjóásetu á Drangnesvegi no. 645 vil ég gera eftirfarandi athugasemdir:

1. Kostnaðartölur í töflu 5.1 og 5.2 ef þetta eru réttar tölur þá verður aldrei þessi vegur byggður að fullu vegna þess að heildar fjárveiting á verkið er 42 Mkr. sem dreifast á 3 ár það er 10 Mkr 1994, 24 Mkr 1995, 8 Mkr. 1996 sem þýðir að aðeins verða byggðir 2,958 km. Ég fæ þessar tölur ekki til að ganga upp hjá mér annað hvort er logið að fjárveitingarvaldi landsins eða þetta eru villandi tölur gerðar í því augnamiði að fá fram hagstæðan samanburð. Ég tel þessar tölur þarfnast nánari útskýringa.
2. Snjóáseta frá stöð 2800 að stöð 3500 hefur aldrei að mér sé kunnugt orðið til trafala eins og vegurinn er í dag, aðeins milli stöðva 3500-3750 og 4000-4100. Eins og hann er teiknaður núna fer hann eftir gömlum kindagötum sem voru færar þrátt fyrir snjó. Enn vantar á teikningar hversu langt fyrirhugað er að ganga í að sópa niður hæðunum. Ég tel snjóásetu milli stöðva 4900-5100 vera minni en ef færi með sjónum.
3. Varðandi rústir Örlygstaða, Kolsár, Úrsúlustaða. Engin þessara rústa í byggð 1701 svo heimild sé fyrir, því hljóta þessar rústir að vera eldri en það. Varðandi rúst í Gullkálfsbás sennilega skotbyrgi vegna tófu.
4. Vegna athugasemda Vegagerðarinnar um röskun á fuglalífi tel ég þetta vart svaravert vegna algerlegra órökstuddra fullyrðinga þess. Því ítreka ég þá fyrri niðurstöðu að rannsókn fari fram vegna fordæmisgildis og fyrri niðurstaða látin gilda í því efni. Annars verður þessi stofnun vegin og léttvæg fundin.
5. Vegna skýrskotunar Vegagerðar til Jóns Ólafssonar um æðarvarp í Sandneshólma vil ég taka fram að varp æðarfugla í hólmanum lagðist af að mestu áður en búsetu lauk vegna minks, en er nú heldur á uppleið.
6. Vegna gagnrýni frá hreppsnefnd Kaldrananeshrepps vil ég segja þetta [innskot Skipulags ríkisins (Sk. r.), hér er fjallað um athugasemd hreppsnefndar við úrskurð skipulagsstjóra ríkisins frá 15. september 1994 sjá fylgiskjal 3 í matsskýrslu nóvember 1994]:

Ekki verður séð að verkið klárast í náninni framtíð vegna kostnaðar og fjárskorts. Gildandi lög eru til þess að fara eftir þeim í hvívetna án undanbragða. Rökstuðningur no. 3 fellur nánast um sjálft sig, smá biti hér smá biti þar skaðar ekki í þeirrar augum (á bara ekki að malbika allt). Röksemd no. 4 stuðningur frá hverjum. Vegagerðarmönnum eða hvað. Röksemd 6. Ef svo bíður við að horfa þá er hægt að skipta búi dánarbúsins þá verða 13 eigendur. Röksemd 7. Saman ber „síða 12 Vegagerðin hefur áformað að fjarlægja verulegt magn úr Vörðu-, Hólma-, Hey og Úrsúlukleif og Árholti“. Er ekki sýndir sem efnistöskust. né hversu mikið á að taka.

Samantektin: [innskot Sk. r. enn fjallað um athugasemd hreppsnefndar við úrskurð skipulagsstjóra ríkisins frá 15. september 1994 sjá sbr. fylgiskjal 3 í matsskýrslu nóvember 1994]:

Liður K. Samkvæmt fornleifalögum eru allar rústirnar friðlýstar eldri en 100 ára gildir líka um lið L.

O- liður. Skiptir máli vegnúmer gæti haldið að vegur liggi til 10000 manna byggðar en ekki 60-80 manna sem kannski verða allir fluttir burtu þegar þessi vegur verður fullbúinn.

Vegna sjónarmiða Vegagerðar, kafli 4.1 [innskot Sk. r., á við matsskýrslu nóvember 1994]

Samkvæmt mínum kennslubókum í veðurfræði lækkar hitastig um 1°C fyrir hverja 100 metra í hæð svo varla getur verið um verulegan mun að ræða nema ný vísindi hafi sannað annað.

Tíðni vindáttá á Selströnd. [innskot Sk. r. á við matsskýrslu nóvember 1994] Við flugvöll á Hólmarvík er staðsettur vindhraða og vindáttarmælir, nær verður vart komist nema mæla á hverjum hjalla.

Skafræningur á Selströnd. [innskot Sk. r. á við matsskýrslu nóvember 1994]

Röksemdarfærsla út í hött. Ég gæti eins sagt (eftir) að vegur á Holtavörðuheidi eftir breytingu varð ekki farartálmi.

Kafli 4.2 [innskot Sk. r. á við matsskýrslu nóvember 1994]

Sveitarstjórn vanhæf vegna tengsla við Vegagerð ríkisins. Guðmundur B. Magnússon [innskot Sk. r. Guðmundur er oddviti Kaldrananeshrepps] sonur Magnúsar Guðmundssonar sem er framkvæmdarstjóri Vegagerðarinnar í Strandasýslu, Jón Hörður verkstjóri Vegagerðarinnar, og álykta því um eigin tillögur og ég fer fram á að ályktun Kaldrananeshrepps í þessu mati sé því ekki hæf í þessu sambandi (dæmist því ómerk).

Vegna sjómoksturs [innskot Sk. r. sbr. kafli 5.2 Kostnaður-Snjómokstur] tel ég vart að það verði stætt frá þjóðhagslegu sjónarmiði að áætla að um tíðari snjómokstur verði að ræða nema síður sé vegna fámennis og kostnaðar fyrir þjóðfélagið að opna veginn oftar en einu sinni í viku og ef fólki fækkar enn meir á Drangnesi þá gæti svo farið að það verði alveg hætt slíku.

Vegna samanburðar á jarðraski. [innskot Sk. r. efri og neðri leiðar] Töflu 5.3 Hreyft land vegna efnistöku og hreift land vegna vegstæðis. Mismunur er hvergi sýndur á teikningum eða yfirlitsmyndum og dreg ég því þessar tölur í efa svo ekki sé meira sagt."

Athugasemdin var send Vegagerðinni á Ísafirði þann 5. janúar 1995.

Athugasemd frá Védísi Ólafsdóttur var móttækin 12. janúar 1995 og er samhljóða athugasemd frá **Sigríði Ólafsdóttur**, dagssettri 6. janúar 1995.

„Ég undirrituð eigandi og umráðamaður Sandness, mótmæli tillögu Vegagerðar ríkisins um veglínu á Drangnesvegi 645 um Sandnesland. Neðri leið milli stöðva 2700 - 4400. Sú sama og kynnt var 21. júlí til 26. ágúst 1994. Geri ekki athugasemdir við veglínu efri leið um Sandnesland á milli stöðva 2700 - 4400 Teikning 8.

Jafnframt vil ég taka fram að ég sé ekki þörf á að færa núverandi veg í Sandneslandi vegna snjóá. Samanber Núverandi vegur, snjóþyngsli Magnús Guðmundsson [innskot Sk. r. kafli 3 í matsskýrslu nóv. 1994, Núverandi aðstæður]. Því vegurinn er ekki hærri en umhverfið í kring. Með lagfæringu á honum væri hægt að losna við snjó að mestu. Tel snjóalýsingar Vegagerðar ríkisins ýktar. Vegna andstöðu við veg ofan Sandnes. Sé ekki þörf á hraðbraut á Drangnesvegi. Dreg í efa kostnaðarmismun á leiðum og ekki sé rétt að taka kostnað á alla leiðina inn í myndina, því einungis var farið fram á breytingar á milli stöðva 2700 - 4400. Tel veðurfar á Gjögri og inni í Steingrímsfirði ekki sambærilegt þó að vindátt sé svipuð."

Athugasemdin var send Vegagerðinni á Ísafirði 12. janúar 1995.

Athugasemd frá Signýju Ólafsdóttur, sem dagsett er 6. janúar 1995.

„Ég undirrituð eigandi og umráðamaður Sandness, mótmæli tillögu Vegagerðarinnar um lagningu Drangnesvegar nr. 645-01 frá stöð 2700 til 4400 svokallaðri neðri leið, eins og hún var kynnt með framlagningu.

Ég vil ennfremur taka fram að ég get að hluta sætt mig við svokallaða efri leið á milli stöðva 2700 og 4400. Ég dreg þó í efa að tillögur Vegagerðarinnar um svokallaða efri leið sé lögð fram að heilindum og fer fram á að lögð verði fram kostnaðaráætlun milli stöðva 2700 til 4400, þannig að hægt verði að bera saman efri og neðri leið á þessum kafla eins og segir í úrskurðarorði Skipulagsstjóra ríkisins þann 15. 9. 1994.

Í úrskurðarorði Skipulagsstjóra segir: 2. liður Núverandi tillögur Vegagerðar ríkisins eins og hún var lögð fram í frummatsskýrslu, með færslu vegar upp fyrir Sandnesbæ og Sandnesfjörur (á milli stöðva 2700 og 4400, eða þar sem best er talið henta af sérfræðingum Vegagerðar ríkisins).

Taka þarf tillit til umsagna Þjóðminjasafns Íslands varðandi fornleifar.

Í tillögum Vegagerðarinnar um svokallaða efri leið er ekki farið eftir úrskurðarorði skipulagsstjóra, heldur telur Vegagerðin óhægt að leggja veg á milli efri og neðri leiðar. Núverandi vegur liggur um þetta svæði og mikið hefur vegagerð hrakað á Íslandi ef ekki er hægt að leggja þar betri veg en er í dag. Vegagerðin tekur þann kost að breyta allri leiðinni á þann hátt að gera efri leiðina óásættanlega. Vísu ég þar einkum til breytinga á leið Klif að Kolsá á milli stöðva 4500 til 5200.

Ég geri ekki athugasemd við skýrslu Fornleifadeildar Þjóðminjasafns Íslands og heldur ekki um umsögn Náttúrufræðistofnunar. Ég vil þó taka fram að í svo kölluðum Flæðihólma og upp af honum, neðan við Sandnes, hefur á seinni árum verið vaxandi æðar- og kríuvarp eftir að við systkinin fórum að hlúa að því.

Í bréfi Magnúsar Guðmundssonar þann 12. 10. 94 eru snjóalýsingar ýktar, vegna andstöðu við veg ofan Sandnes. Það má að vísu í almestu snjóavetrum finna snjó í líkingu við það sem Magnús lýsir. En þá er líka ófært um allan fjörð ekki bara ofan við Sandnes.

Um tíðni vindáttu og skafrenning vil ég segja að ekki er rétt að bera saman veðurfar á Gjögri og Selströnd.

Ef vegur um Slitur í Bitrufirði er sambærilegur vegi fyrir ofan Sandnes þá hefur Vegagerðin víða gert mistök. Vegur við Hellu, vegur yfir Kvíahrygg, vegur við Hafnarhólma, vegur yfir Fellabök eru allt vegir í Steingrímsfirði sem leggja hefði mátt við sjó, en var ekki gert.

Vegagerðin tekur saman í skýrslu sinni 5. lið samanburð kosta á efri og neðri leið á samanburður er ekki á nokkurn hátt trúverður. Vegagerðin hefur þann háttinn á að svarta efri leiðina á allan þann hátt sem hún getur, en ekki eins og fyrir hana var lagt með úrskurðarorði Skipulagsstjóra. Þetta vekur upp spurningar um trúverðugleika Vegagerðarinnar í mínum huga, ekki síst þegar fulltrúi hennar hefur ekki rétt eftir mér er hann fór með mér, Brynhildi, Má, Jóni og Benedikt, til að skoða aðstæður við Sandnes.

Í bréfi dags. 5. 9. 94 segir að ég hafi samþykkt veg neðan við Sandnes sem er ekki rétt. Ég vil minna þennan fulltrúa Vegagerðarinnar á, að fyrr þennan sama dag gekk ég af fundi er haldinn var í húsi Vegagerðarinnar á Hólmavík.

Ég vil í lokin vona að hægt verði að ná samkomulagi í máli þessu þannig að allir geti verið sáttir, ekki síst íbúar sem vegur um Selströnd á að þjóna.

Athugasemdin var send Vegagerðinni á Ísafirði 12. janúar 1995.

Samhljóða athugasemdir frá Jórinni Ólafsdóttur og Ármanni Guðjónssyni annars vegar og **Nönnu Ólafsdóttur og Sæmundi Gunnþórssyni** hins vegar, dagsettar 10. janúar 1995.

„Við undirrituð eigendur og umráðamenn Sandness mótmælum tillögu Vegagerðarinnar um lagningu Drangnesvegur nr. 645-01 frá stöð 2700 til 4400 svokallaðri neðri leið, eins og hún var kynnt með framlagningu.

Við viljum enn fremur taka fram að við getum að hluta sætt okkur við svokallaða efri leið á milli stöðva 2700 til 4400. Við drögum þó í efa að tillögur Vegagerðarinnar um svokallaða efri leið sé lögð fram af heilindum og förum fram á að lögð verði fram kostnaðaráætlun milli stöðva 2700 til 4400, þannig að hægt verði að bera saman efri og neðri leið á þessum kafla eins og segir í úrskurðarorði Skipulagsstjóra ríkisins þann 15. 9. 1994.

Í úrskurðarorði Skipulagsstjóra segir: annar liður. Núverandi tillaga Vegagerðar ríkisins eins og hún var lögð fram í frummatsskýrslu, með færslu vegar upp fyrir Sandnesbæ og Sandnesfjörur á milli stöðva 2700 og 4400. Taka þarf tillit til umsagna Þjóðminjasafns Íslands varðandi fornleifar.

Í tillögum Vegagerðarinnar um svokallaða efri leið er ekki farið eftir úrskurðarorði skipulagsstjóra, heldur telur Vegagerðin óhægt að leggja veg á milli efri og neðri leiðar. Núverandi vegur liggur um þetta svæði og mikið hefur vegagerð hrakað á Íslandi ef ekki er hægt að leggja þar betri veg en er í dag. Vegagerðin tekur þann kost að breyta allri leiðinni á þann hátt að gera efri leiðina óásættanlega. Vísu við þar einkum til breytinga á leið Klifi að Kolsá á milli stöðva 4500 til 5200. Ennfremur má benda á að sé vegurinn færður niður fyrir Húsahjalla eins og gert er á uppdrætti verður hann mun snjóþyngri.

Við gerum ekki athugasemd við skýrslu Fornleifadeildar Þjóðminjasafns Íslands og heldur ekki um umsögn Náttúrufræðistofnunar. Við viljum þó taka fram að í svo kölluðum Flæðihólma og upp af honum, neðan við Sandnes, hefur á seinni árum verið vaxandi æðar- og kríuvarp eftir að við systkinin fórum að hlúa að því.

Í bréfi Magnúsar Guðmundssonar þann 12. 10. 94 eru snjóalýsingar ýktar, vegna andstöðu við veg ofan Sandness. Það má að vísu í almestu snjóavetrum finna snjó í líkingu við það sem Magnús lýsir. Enn þá er líka ófært um allan fjörð ekki bara ofan við Sandnes.

Um tíðni vindátta og skafrennings viljum við segja að ekki er rétt að bera saman veðurfar á Gjögri og Selströnd, þar sem veðurfar í Steingrímsfirði og á Gjögri á ekkert sameiginlegt."

Athugasemdirnar voru sendar Vegagerðinni á Ísafirði 13. janúar 1995.

Athugasemd frá Benedikt S. Péturssyni, dagsett 7. janúar 1995.

„Ég mótmæli tillögu Vegagerðarinnar um lagningu Drangnesvegur nr. 645-01 eins og hún var kynnt með framlagningu. Ég mótmæli bæði svokölluðum efri og neðri leið. **Ég tel ekki hafa farið verið eftir úrskurðarorði Skipulagsstjóra ríkisins Stefáns Thors dags. 15. 9. 1994.** Þar kemur skýrt fram að kanna ætti kostnað, öryggismál, snjóþyngsli og umhverfisáhrif, með færslu vegar upp fyrir Sandnesbæ á milli stöðva 2700 til 4400. Ekki breytingu á allri leiðinni og mistúlkun og rangfærslur eins og kemur fram í tillögu Vegagerðarinnar í svokallaðri efri leið."

Athugasemdin var send Vegagerðinni á Ísafirði 17. janúar 1995.

Vegagerðin á Ísafirði svarar athugasemdum Védísar, Sigríðar, Signýjar, Jórunnar og Nönnu Ólafsdætra og Sigvalda Ólafssonar með bréfi þann 20. janúar 1995, þar sem segir:

1. „Vegagerðinni er legið á hálsi fyrir að fara ekki eftir úrskurði skipulagsstjóra frá 15. 09. 1994, einkum er varðar að skoða veglínu milli stöðva 2700 og 4400 er fari upp fyrir Sandnesbæ og Sandnesfjörur. Vegagerðin hannaði nýja veglínu milli stöðva 1500 og 5400 til þess að uppfylla úrskurð skipulagsstjóra. Þeirri veglínu er lýst og hún rökstudd í kafla tvö, bls. 5, í M2 [innskot Sk. r. teiknihefti frekara mats nóv. 1994], og sýnd á teikningum nr. 8 og 9. Nauðsynlegt var talið, af veptæknilegum ástæðum, að breytingar á frummatlínunni næðu lengra en tekið er fram í úrskurði skipulagsstjóra. Rétt er að benda á, að í lið 2 í umræddum úrskurði skipulagsstjóra segir:

„Núverandi tillögu Vegagerðar ríkisins, með færslu vegar upp fyrir Sandnesbæ og Sandnesfjörur (á milli stöðva 2700 og 4400, *eða þar sem best er talið henta af sérfræðingum Vegagerðar ríkisins* (leturbreyting Vegagerðarinnar). Taka þarf tillit til umsagnar Þjóðminjasafns Íslands varðandi fornleifar.“ Sandnesingum sést yfir þann hluta, sem skáletraður er hér að ofan í úrskurði skipulagsstjóra. Teikning nr. 10 í M2 sýnir tillögu þeirra Sandnessystkina Sigvalda og Sigríðar. Vegagerðin telur tillögu þeirra veptæknilega óhæfa og bendir á að ekki verður lagður viðunandi vegur frá stöð 2400 og upp á núverandi veg.

2. Sandnesingar hafa óskað eftir nákvæmum samanburði á kostnaði við lögn efri leiðar og neðri leiðar milli stöðva 2700 og 4400. Að sjálfsögðu er hægt að reikna kostnað á þessu stöðvabili fyrir báðar leiðir, en þær yrðu öldungis ósambærilegar. Fyrir neðri leið sýndi niðurstaðan kostnað við lögn ákveðins kafla í heilsteyptri lausn, en fyrir efri leið yrði það kostnaður fyrir ákveðinn kafla, sem hvorki hefði upphaf né enda. Ef bera á saman tvær leiðir verður samanburðurinn að vera á milli tveggja punkta, sem sameiginlegir eru báðum leiðum. Samanburður af því tagi sem Sandnesingar óska eftir er því óraunhæfur."

Eftir að auglýstum athugasemdatíma lauk barst athugasemd, frá **Líffræðistofnun Háskólans**, dagsett 24. janúar 1994, sem þrátt fyrir það þykir rétt að taka tillit til. Í henni kemur fram að í fjörunni í Hveravík, svo og í Hveravík við Ísafjarðardjúp, hefur fundist svokölluð fitjafló sem aðeins getur þrífist utan Suðvesturlands þar sem gætir hita frá laugum. Orðrétt segir. „Það bendir því margt til þess að þessir stofnar hafi lifað í einangrun í einhver þúsund ár, og hafa þeir af þeim sökum mikið vísindalegt gildi.“ Þá segir enn fremur að nauðsynlegt sé að tryggja að búsvæði tegundarinnar við Hveravík við Steingrímsfjörð raskist ekki við vegarlagningu.

Allar athugasemdir liggja frammi hjá Skipulagi ríkisins þar til kærufrestur er liðinn.

4. NIÐURSTÖÐUR MATS Á UMHVERFISÁHRIFUM

Markmið framkvæmdar

Að tryggja betur samgöngur um norðanverðan Steingrímsfjörð milli Hálsgötugils og Akraness. Þessum nýju vegköflum er ætlað að fullnægja þeim öryggiskröfum sem gerðar eru um nýja vegi ásamt þeim kröfum sem gerðar eru til heilsársvega bæði hvað varðar burðarþol og vetrarfærð.

Lýsing á framkvæmd

Í frummatsskýrslu Vegagerðarinnar kemur fram að núverandi vegur liggur víða í hlíð, sem er bugðótt og skorin af klettarönum. Vegurinn er því mjög bugðóttur, þ.e. með kröppum beygjum (blindbeygjum) og kröppum hæðum (blindhæðum). Vegurinn er því ekki fallinn til aksturs á æskilegum hraða. Öryggi vegfarenda er lítið, ef ekið er á leyfilegum hámarkshraða.

Í úrskurði skipulagsstjóra ríkisins, eftir frumathugun þessarar framkvæmdar, frá 15. september 1994 segir:

„Ráðast skal í frekara mat á umhverfisáhrifum Drangnesvegur nr. 645 um Selströnd. Í frekara mati skal bera saman eftirfarandi kosti, hvað varðar kostnað, öryggismál, snjóþyngsl og umhverfisáhrif, sbr. 10. grein laga um mat á umhverfisáhrifum nr. 63/1993:

1. Núverandi tillögu Vegagerðar ríkisins eins og hún er lögð fram í frummatsskýrslu, með breytingum þar sem tekið er tillit til umsagnar Þjóðminjasafns Íslands varðandi fornleifar.
2. Núverandi tillögu Vegagerðar ríkisins eins og hún er lögð fram í frummatsskýrslu, með færslu vegar upp fyrir Sandnesbæ og Sandnesfjörur (á milli stöðva 2700 og 4400, eða þar sem best er talið henta af sérfræðingum Vegagerðar ríkisins). Taka þarf tillit til umsagnar Þjóðminjasafns Íslands varðandi fornleifar.
3. Núverandi vegarstæði með breytingum þannig að vegurinn uppfylli sem best öryggiskröfur og aðra staðla.

Í skýrslu Vegagerðarinnar um frekara mat á umhverfisáhrifum eru borin saman tvö vegarstæði samkvæmt fyrrgreindum úrskurði.

Annars vegar svokölluð neðri leið þar sem vegarstæðið er flutt úr hlíðinni og niður á láglandi meðfram sjónum. Vegurinn er hafður þar eins fjarri klettum og mögulegt er til að halda snjóþyngslum í lágmarki og liggur á um 1,5 km kafla í fjöru.

Hins vegar er svokölluð efri leið sem er hin sama og neðri leiðin að stöð 1500 og frá stöð 5400 en fylgir þar á milli núverandi vegi með breytingum sem nauðsynlegar eru til að uppfylla sem best öryggiskröfur og aðra staðla.

Vegagerðin telur eftir þennan samanburð að neðri leiðin sé mun vænlegri kostur og leggur til að hún sé farin. Í töflum 5.1, 5.2, 5.3, og 6.1 í matsskýrslunni eru borin saman helstu atriði er Vegagerðin telur skipta máli við val á vegarstæði.

Vegagerðin hefur við frekara mat hætt við efnistöku úr námu E2, hnikað vegarstæði til við Örlygsstaði og ákveðið fornleifakönnun á námusvæði E7 og í Gullkálfsbás.

Þá er einnig kynnt **frummat** að vegi yfir Reykjanes um Hveravík að Akranesi. Búið er að byggja veginn upp beggja vegna og vegurinn sveigður til þess að forðast snjósofnunarstaði og til að draga úr halla. Fyrir botni Hveravíkur fer vegurinn um 350 m eftir sandfjöru.

Umhverfisáhrif

Í umsögn Náttúruverndarráðs kemur fram að ráðið telur að í skýrslu Vegagerðarinnar, um frekara mat, sé svarað þeim athugasemdum sem Náttúruverndarráð gerði við frummatsskýrsluna og í ljósi þess gerir ráðið ekki athugasemdir við að lagður verði vegur eftir strandlengjunni, eftir neðri leið, samkvæmt tillögu Vegagerðarinnar. Náttúruverndarráð leggur áherslu á að efnisnámur verði takmarkaðar að flatarmáli eins og kostur er og haft verði samráð við eftirlitsmann ráðsins þegar að framkvæmdum kemur.

Athugasemdir einstaklinga, sem einkum mótmæla legu vegarins eftir neðri leið milli stöðva 2700 og 4400, beinast aðallega að niðurstöðum Vegagerðarinnar um snjóalög, veðurfar, samanburð á kostnaði við efri og neðri leið og magn efnis sem færa þarf til við framkvæmdina.

Þá telja þeir að Vegagerðin hafi ekki staðið að frekara mati samkvæmt úrskurði skipulagsstjóra frá 15. 9. 1995. Við frumathugun komu athugasemdir, frá eigendum Sandness, við legu vegarins um fjörur neðan Sandness vegna áhrifa á fugla, dýralíf og áhrif vegarlagningar í fjörunni á sumardvalarstað þeirra.

Vegurinn af Reykjaneshrygg um Hveravík að Akranesi er hannaður þannig að skeringar eru nánast engar og áhrif hans eru því einkum sjónræn og á land sem fer undir vegfyllinguna sjálfa. Athugasemd hreppsnefndar, um styttri leið, er svarað af Vegagerðinni sem telur þann kost ekki fela í sér betri lausn fyrir umferð auk þess sem hann hefur meiri kostnað í för með sér. Fram kemur í matsskýrslu Vegagerðarinnar að ekki sé kunnugt um rannsóknir á lífríki Hveravíkur. Í athugasemd Líffræðistofnunar Háskólans er lýst mikilvægi þess að búsvæði fitjaflóar, sem mun vera efst í þarabeltinu og tengt er jarðhitnum, raskist ekki við framkvæmdina. Verður því við framkvæmdina að gæta þess að halda sig innan þess svæðis sem hönnun gerir ráð fyrir sbr. teikningu nr. 6 í teikningahefti matsskýrslunnar, dagsett október 1994, sem þýðir að fylling fari ekki í fjöru á milli stöðva 8400 og 9600.

Fornleifar

Í umsögn Þjóðminjasafns Íslands kom fram það álit að í frekara mati á umhverfisáhrifum hafi Vegagerðin tekið fullt tillit til fyrri ábendinga fornleifadeildar. Undirstrikað er að fornleifakönnun á efnistökuastað E7 er óumflýjanleg og að ef neðri leið verður valin verði sótt um leyfi til undanþágu frá 20 metra reglu þjóðminjalaganna við Örlygsstaði. Vegagerðin hefur hins vegar áformað að færa veginn framár í fjöruna þar til þess að uppfylla kröfu um 20 m fjarlægð.

Niðurstaða skipulagsstjóra ríkisins

Embætti skipulagsstjóra telur að Vegagerðin hafi farið að úrskurðarorðum skipulagsstjóra frá 15. september 1994, þar sem sérstaklega er tekið fram að skoða skuli möguleika á að fara ofan Sandnesfjöru og Sandnesbæjar í samræmi við það sem sérfræðingar Vegagerðarinnar telja best henta. Skipulag ríkisins sér ekki ástæðu til að rengja upplýsingar eða niðurstöður Vegagerðarinnar við samanburð á efri og neðri leið. Telja má að þar sem veðurathugunarstöð er ekki nær en á Gjögri kann að vera skekkja í ályktunum um veður á Selströnd.

Samanburður efri og neðri leiðar sýnir ótvírætt að neðri leið er mun hagstæðari kostur hvað varðar flatarmál lands sem raskast, efnistöku, stofnkostnað, rekstrarkostnað, snjóalög og öryggi vegfarenda en óhagstæðari hvað varðar flatarmál fjöru sem raskast og áhrif á nýtingu Sandness sem sumardvalarstaðar eigenda þess. Hvað varðar fornminjar er neðri leið einnig ásættanleg með vissum skilyrðum. Í svari Vegagerðarinnar við athugasemdum kemur fram að ekki verður lagður viðunandi vegur frá stöð 2400 á neðri leið og upp á núverandi veg. Einnig kemur fram að vegtæknilega sé óhæft að fara neðri leið að stöð 2700, sveigja þaðan upp fyrir Sandnes og aftur niður á neðri leið við stöð 4400.

Varðandi frummat á veglínu um Hveravík er lega vegarins talin ásættanleg. Að framkvæmdinni verður þó að standa þannig að vegfylling fari ekki út í fjöru milli stöðva 8400 og 9600 og spilli takmarkað þekktu lífríki tengdu jarðhitnum í Hveravík. Þá þarf einnig, í samráði við Orkustofnun, að taka tillit til þess að hugsanleg nýting jarðhita útilokist ekki.

5. SKIPULAG

Sveitarstjórn Kaldraneshrepps ber að senda Skipulagsstjórn ríkisins, til samþykktar skv. 2. mgr. 5. gr. skipulagslaga, uppdrátt af veginum, undirritaðan af oddvita, í mælikvarða 1:20:000 ásamt greinargerð er fjallar um helstu þætti er málið varðar.

6. ÚRSKURÐARORÐ

Með vísun til 8. og 11. greina laga um mat á umhverfisáhrifum nr. 63/1993 hefur skipulagsstjóri ríkisins yfirfarið gögn þau sem fram voru lögð af hálfu framkvæmdaraðila við tilkynningu, ásamt umsögnum, athugasemdum og svörum framkvæmdaraðila við þeim.

Niðurstaða skipulagsstjóra ríkisins er að fallist er á lagningu Drangsnavegar nr. 645-01 um Selströnd frá Hálsögutugili að Akranesi (neðri leið) svo sem kynnt er í matsskýrslu Vegagerðarinnar í nóvember 1994 með eftirfarandi skilyrðum:

1. Að fornleifar verði kannaðar á efnistökuastað E7 ásamt rústum í Gullkálfsbási og að vegarstæði sé hnikað til við Örlygsstaði.
2. Að efnisnámur verði takmarkaðar að flatarmáli eins og kostur er.
3. Að við endanlega hönnun vegarins í Hveravík og við byggingu hans, verði tekið tillit til þess að lífríki í fjörunni, tengt jarðhita, er lítt þekkt og því má ekki raska. Einnig ber að taka tillit til mögulegrar nýtingar jarðhita á svæðinu.

7. KÆRUFRESTUR

Úrskurð þennan má kæra til umhverfisráðherra og rennur kærufrestur út 2. mars 1995.

Reykjavík 1. febrúar 1995.

Stefán Thors
Skipulagsstjóri ríkisins